

Yapon saforasi	70	20	71000
----------------	----	----	-------

Xulosa. Yapon saforasidan yukoridagilardan tashqari boshqa daraxt turlari bilan aralashtirib, sanoat korxonalar, avto va temir yo‘llar atrofinio‘kalamzorlashtirishda foydalanish mumkin. O‘g‘itlarni ozuqa sifatida beriladigan qismi nihollarni o‘shish davrida 10-12 sm chuqurlikga, nihollarni 15-12 sm eniga solinadi. Har bir oziqlantirishdan oldin kultivatsiya qilinadi va begona o‘tlardan tozalanadi. O‘g‘it solingandan keyin sug‘oriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qalandarov M. O‘rinonchilik. o‘quv qollanma. Toshkent, 2007 yil.
2. Xonazarov A. O‘rmonshunoslik. Darslik. Toshkent: 1999yil.
3. Rana S.S., Suresh Kumar. Research Techniques in Agronomy. Department of Agronomy, College of Agriculture, CSK Himachal Pradesh Krishi Vishvavidyalaya, Palampur, 2014 year.

ATRIPLEX O‘SIMLIGINI CHORVALIKDA YEM XASHAK SIFATIDA FOYDALANISH

Babaniyazov B.J.

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi va chorvachilik biotexnologiyalari universiteti nukus filiali

Annotatsiya. Atriplex o‘simligi, qurg‘oqchilik sharoitlariga moslashishi va yuqori to‘yimlilik darajasiga ega bo‘lgan yem-xashak sifatida chorvachilikda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada Atriplex o‘simligining oziqlanish xususiyatlari, uning chorva mollari ratsionidagi o‘rni, qishloq xo‘jaligida foydalanish imkoniyatlari va samaradorligi haqida batafsil ma‘lumot beriladi. Atriplex o‘simligining foydalari, shuningdek, uni boshqa yem-xashaklar bilan birgalikda qanday qilib optimal ravishda qo‘llash mumkinligi muhokama qilinadi.

Kalit so‘zlar. Atriplex, chorvachilik, yem-xashak, oziqlanish, qurg‘oqchilik, to‘yimlilik.

Chorvachilik sohasida yem-xashakning ahamiyati har qanday xo‘jalik uchun muhimdir. Oziqlanish sifatini yaxshilash va iqtisodiy samaradorlikni oshirish maqsadida turli xil o‘simliklar, xususan Atriplex, keng qo‘llaniladi. Atriplex o‘simligi nafaqat qurg‘oqchilik sharoitlariga moslashishi, balki yuqori oziqlanish qiymati bilan ham ajralib turadi. Ushbu maqolada Atriplex o‘simligining barcha xususiyatlari va uning chorvachilikdagi o‘rni batafsil muhokama qilinadi.

Atriplex o‘simligi (shash) ko‘p yillik o‘simlik bo‘lib, u yovvoyi sharoitlarda ham muvaffaqiyatli o‘shishi mumkin. O‘simlikning ildiz tizimi juda kuchli va chuqur bo‘lib, bu uni qurg‘oqchilik sharoitida ham yashashga imkon beradi. Atriplex tuproqda tuzning yuqori konsentratsiyasiga ham chidamli, bu esa uni tuzli tuproqlarda o‘shishga imkon beradi. O‘simlik bahorda o‘shishni boshlaydi va yoz davomida tez o‘sadi, hosil yig‘ish davrida esa eng ko‘p ozuqa moddalarini beradi.

Atriplex quruq va yarim quruq sharoitlarda o'sishga juda mos keladi. U quyoshli joylarda yaxshi o'sadi, ammo ko'p soyali joylarda ham hayot davom ettirishi mumkin. O'simlik tuproqning turli turlarida o'sishi mumkin, ammo eng yaxshi natijalar qumli va yengil tuproqlarda kuzatiladi. Atriplex ko'pincha qishloq xo'jaligida qishloq xo'jalik yerlarining salbiy sharoitlarini yaxshilashda foydalaniladi.

Atriplex o'simligi o'zining azotni yig'ish xususiyatlari bilan ham ajralib turadi. U tuproqda azotni bog'lovchi bakteriyalar bilan simbioz hosil qilib, tuproqning unumdorligini oshiradi. Bu xususiyat, ayniqsa, tuproqlarni tiklashda muhimdir, chunki bu hayvonlarni oziqlantirishda ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Atriplex o'simligining oziqlanish qiymati yuqori bo'lib, u ko'plab oziq moddalarni o'z ichiga oladi. Bu o'simlikda protein, uglevodlar, vitaminlar va minerallar mavjud. Atriplexning ozuqaviy qiymati, masalan, 100 kg yangi o'simlikda 15-20 kg protein va yuqori miqdorda vitaminlar mavjud bo'lishi mumkin. Oziqlanish jarayonida Atriplex o'simligi vitamin A, C, va E kabi muhim vitaminlarni ham o'z ichiga oladi, bu esa hayvonlarning immunitetini yaxshilaydi.

Atriplex o'simligini chorva mollari ratsionida qo'llash, ularning sog'ligini yaxshilash va mahsuldorligini oshirishga yordam beradi. Ushbu o'simlikning yuqori to'yimlilik darajasi, hayvonlarning ovqat hazm qilish jarayonini yaxshilaydi va sog'lom o'sishini ta'minlaydi. Hayvonlar uchun Atriplexni ratsionga kiritish, ularning sut va go'sht mahsuldorligini oshiradi, bu esa chorvachilikda iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydi.

Atriplex o'simligi chorva mollari, xususan, qo'ylar va sigirlar uchun samarali yem-xashak sifatida ishlatiladi. Ularning ratsioniga kiritilishi, ozuqaviy balansni yaxshilaydi va hayvonlarning mahsuldorligini oshirishga yordam beradi. O'simlikni ratsionga kiritish hayvonlarning ozuqaga bo'lgan talabini qondiradi va bu hayvonlarning sog'lig'ini mustahkamlashga olib keladi.

Ratsionni to'g'ri tuzishda Atriplex o'simligini boshqa yem-xashaklar bilan birga qo'llash muhimdir. Bu, bir tomondan, hayvonlarning oziqlanish sifatini oshirsa, boshqa tomondan, turli xil ozuqalar bilan bog'liq muammolarni hal qilishda yordam beradi. Atriplex o'simligini tayyorlash va saqlash usullari ham samaradorlikka ta'sir qiladi. Uni yangi, quritilgan yoki silos qilingan holda berish mumkin.

Atriplexni ratsionda kiritish orqali hayvonlarning sog'lig'i va mahsuldorligi yaxshilanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, Atriplexni ratsionda qo'llagan sigirlar va qo'ylar o'z og'irligining ortishi va sut mahsuldorligining ko'payishi kabi ijobiy natijalarni ko'rsatadi. Bu o'simlikning yuqori to'yimlilik darajasi, hayvonlarning oziqlanish sifatini yanada oshiradi.

Atriplexni chorvachilikda samarali qo'llash uchun uni boshqa yem-xashaklar bilan birgalikda tayyorlash muhimdir. Bunda hayvonlarning oziq moddalariga bo'lgan ehtiyojlarini inobatga olish lozim. Atriplex o'simligini tayyorlash va saqlash usullari ham samaradorlikka ta'sir qiladi. Uni yangi holda, quritilgan yoki silos qilingan holda berish mumkin.

Atriplexni chorvachilikda qo'llash, qishloq xo'jaliklari uchun iqtisodiy jihatdan foydali bo'ladi. Oziq moddalarining yuqori konsentratsiyasi va

qurg'ochilikka chidamli xususiyatlari, uni qishloq xo'jaligi uchun qimmatsiz resurs sifatida ko'rsatadi. Bunda Atriplexni etkazib berish va saqlash xarajatlarini kamaytirish muhimdir, bu esa xo'jalikning rentabelligini oshiradi.

Zamonaviy chorvachilikda Atriplexni ratsionga kiritishda yangi texnologiyalar va usullar qo'llanilmoqda. Masalan, Atriplex o'simligini biologik fermentlar bilan birgalikda qo'llash, uning hazm bo'lishini yaxshilaydi va ozuqaviy moddalar qabul qilishni oshiradi. Shuningdek, Atriplexni boshqa yem-xashaklar bilan birlashtirish, oziqlanish jarayonini yanada diversifikatsiya qiladi va hayvonlarning umumiy salomatligini yaxshilaydi.

Atriplex o'simligi chorva mollari uchun oziqlantirishda muhim resurs bo'lib, ularning sog'lig'i va mahsuldorligini oshirishga yordam beradi. Ushbu o'simlikning ratsionda qo'llanilishi, qurg'ochilik sharoitlarida oziq moddalar yetkazib berishning samarali usuli sifatida ko'rilishi kerak. Shuningdek, Atriplexni boshqa yem-xashaklar bilan birgalikda foydalanish, ularning to'yimlilik darajasini oshirishga yordam beradi.

Atriplexni ekish va parvarish qilishda zamonaviy agronomik usullarni qo'llash, uning hosilini oshirishga yordam beradi. Qishloq xo'jaligida Atriplexni shunchaki ekib qo'ymaslik, balki uni har xil agromelioratsiya tadbirlari orqali qo'llab-quvvatlash ham zarur. Uzoq muddatli foydalanish uchun Atriplexning ekish aylanishini ham hisobga olish kerak.

Shunday qilib, Atriplex o'simligi chorvachilikda yem-xashak sifatida juda muhimdir. Uning oziqlanish xususiyatlari, qurg'ochilikka chidamligi va samaradorligi, hayvonlarning sog'lig'i va mahsuldorligini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Atriplexni ratsionda qo'llash orqali chorva mollari uchun samarali oziqlantirish tizimini yaratish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. T.H.Ikromov "Chorvachilik asoslari". Toshkent 2001.
2. Abdolnizozov B.O. "Chorvachilik asoslari". Toshkent 2010.
3. D.Xolmirzayev, X.B.Yunusov "Chorvachilik mahsulotlarini dastlabki va qayta ishlash texnologiyasi va standartlash". Toshkent 2023.